

כתובים על הראשונות, וזכו פי' הכתוב וכתבתי על הלחת את הדברים אשר היו, שממש אותן הדברים נכתבו על השניות, כי בעת ששבר משרע"ה את הלחת היו האותיות פורחות באויר, ואותן האותיות נחקקו בהלחות השניות, ומבואר כי בצחינת נשמה לא נשנה כלום מהראשונות להשניות, והמכתב גם בשניות הי' מכתב חלקים, אלא שכל החילוק הי' בהפסל לך, במה שהגוף הי' מן הארץ, ונתינת הלחות הי' כפי אותן המדריגה אשר בה עמדו ישראל לאחר החטא, וכדאיתא בחז"ל קלקלם בנעשה הזכרו בנשמע, שהקלקול של חטא העגל הי' בנעשה, בחלק הגוף, אבל הדרגא של נשמע נשאר שלם אף בלחות השניות, ולכן בחלק הנשמה של הלחות נשאר בשלמותה, ככתוב וכתבתי על הלחת את הדברים אשר היו

על הלחת הראשונים, ממש אותן הדברים.

והדברים מבוארים בזוה"ק ברע"מ
 פרשת כי תלא (דף רע"ו.), שמפרש הפרשה של מוליח שם רע, על מי שמוליח שם רע על הלחת השניות, וזוה"ק ומאן דאפיק שום דיש עלה דיימא דהא הכיח אורייתא לאו איכי דא, דהא לוחין דילה אתברו, קצ"ה לימא לכו דאיכו אזי הנערה וגו' ופרשו השמלה והתפתחת יריעה מס"ת ויחזון דאתמר ביה (שמות לד) פסל לך שני לחת אבנים כראשונים וכתבתי על הלחת וגו', עיי"ש, וברי להדיא שבהכתב של הלחת לא הי' חילוק בין הראשונות להשניות, וכאשר יפרשו השמלה יראו ששניהם שוין, וכל החילוק הי' רק בהגוף של הלחות.

ג

„ויגד לך תעלומות חכמה“

שלא היו אלא י' דברות לבד, ובלחות השניים אחי נותן לך שיבא בהם כמה הלכות מדרש ואגדות הכ"ד (איוצ י"א) ויגד לך תעלומות חכמה כי כפלים לתושי, ע"כ. ומשמעות דברי המדרש דבלחות הראשונות לא הי' כלל הדקדוקי תורה, ולא הי' אלא העשרת הדברות לבד, וממדרשים שהבאנו משמע שגם בראשונות היו כל דקדוקי תורה.

ועיקר יסוד החילוק בין הלחות הראשונות להלכות השניות, כתוב אלל הדיבור של שבת, כי בדברות הראשונות כתיב זכור ובדברות אחרונות כתיב שמור, ואמרו חז"ל כי זכור ושמור בדבור אחד נאמרו, ואעפ"כ אלל הדברות הראשונות כתוב זכור ולא שמור, ובדברות שניות

בירושלמי שקלים (פי"ו הל"א) חנני בן אחי רבי יהושע אומר בין כל דיבור ודיבור דקדוקי' ואותיותי' של תורה דכתיב ממולאים בתרשים כימא רבא, ר"ש בן לקיש כד הוב מטי להדין קריי' הוב אומר יפה למדני חנני בן אחי רבי יהושע מה היס הזה בין גל גדול לגל גדול גלים קטנים כך בין כל דיבור ודיבור דקדוקי' ואותיותי' של תורה, ע"כ, וכן איתא במדרשים שכל דיבור ודיבור אמר כך וכך ק"ץ יש בי, וכך וכך גז"ש יש בי, ומבואר מדברי חז"ל כי בלחות הראשונות היו יודעים כל הדקדוקים של תושבט"פ.

במדרש (שמו"ר פי' מ"ז א') איתא כי הקצ"ה אמר למשה אל תלעטר בלחות הראשונות

כחוב רק שמור ולא זכור, כי זה הוא יסוד החילוק בין הראשונות להשניות, שהלחות הראשונות היו צבחיית זכור, ולחות השניות צבחיית שמור. כי צעת הלחות הראשונות נעשו כלל ישראל אחד עם הדיבור, וכל חיות הגוף שלהם היא מדבר, והם והדיבור נעשו אחד, וצעת אשר שמעו את הדיבור של זכור את יום השבת לקדשו, אז היו כולם במצב של זכירה, וכן בכל הדברות כולם, כי הדבור של לא תגנב לדוגמא לא היה אלאם כאזכרה בעלמא וענין שלילי, אלא שהיו אז במצב שלא היה שייך להם כלל לגנוב, כי נעשו אחד עם הדיבור, וכל חיותם היה מן הדבור. וצעת אשר נמלא האדם במצב הזה של זכירה אין לריכים להזכירו על שמור, כי הענין של שמור הוא אזכרה לשמור לכל יעבור על קדושת השבת, אבל צעת אשר הוא תמיד במצב של זכירה אין לזכרה זו. אבל צעת אשר נפלו כלל ישראל ממדריגתם, וחטאו בחטא העגל, אז אבדו המדרגה של הלחות הראשונות, המדרגה של נעשה, מה שהגוף והדבור נעשו לאחד, ואז לריכים להאזכרה של שמור, וע"י מה שישמור את עצמו לכל יעבור על קדושת השבת אז יבוא להצחייה של זכור, כי זכור הוא למי שכבר עומד בפנים, ומרגיש הזכירה של שבת, ושמור הוא למי שעומד בחוץ ורואה להגיע לפנים.

ועל דרך זה מובן שמאניו כי בדברות הראשונות לא כתוב וי"ו החיבור בין הדברות, כמו לא תרצח, לא תנאף, ואלל דברות השניות כבר כתוב וי"ו החיבור, כי צעת הלחות הראשונות אשר נעשו כלל ישראל אחד עם הדיבור, וכל דרך זה מובן שמאניו כי בדברות הראשונות לא כתוב וי"ו החיבור, כמו לא תרצח, לא תנאף, ואלל דברות השניות כבר כתוב וי"ו החיבור, כי צעת הלחות הראשונות אשר נעשו כלל ישראל אחד עם הדיבור, וכל דבור נעשה חלק מחיותם, לא היה לך כלל לוי"ו החיבור, כי אין לך לוי"ו החיבור, אבל בדברות שניות שהיו הדברות כמו אזכרות, אז היו לריכים לוי"ו החיבור, לחבר אזכרה אחד להשני, אבל צבחיית הראשונות שהיו הדברות דברים חיים לא היו לריכים כלל לוי"ו החיבור. (דברים אלו בנויים על דברי הבית יעקב).

ובלחות הראשונות אשר איתא בחז"ל שהיו יודעים את כל דקדוקי ואותיותי של תורה, היה מפני עומק השגתם צעת הבחיה, ומחמת רוב הבהירות, שהיו משיגים שורש הדיבור, וממילא מהשורש ידעו את כל הענפים אשר יולאים ממנו, כי מי שעומד בפנים אצל השורש יכול לראות מהפנים לחוץ, ויודע את כל הדקדוקים אשר יולאים מכל דבור ודבור, ועד"ז ידעו את כל דקדוקי תורה, כי מהשורש ידעו את כל הענפים.

ובלחות השניות אשר היו עומדים מן החוץ, ולא היו דביקים בשורש של הדברות, אז ניתן להם הכח בחורה לנקוע זה בהסתר, ולבוא מן החוץ לפנים, וניתן להם החטולומות חכמה, הכח לגלות מה שנעלם להם, והכח הגדול הזה, הכח לדחות החשך וההסתר ולגלות האור לא היה להם בדברות הראשונות, ואת הכח הזה זכו בדברות השניות, להכפלים לחושי, הכח לגלות מה שסחוס. ומה שלא היה להם זאת בדברות הראשונות לא היה זה מפני אחיך חסרון, רק שאז עמדו בפנים, וידעו את הכל מהשורש, ועכשיו ניתן להם הכח לבוא מהענפים ולחזור אל השורש.

ועל דרך זה מובן שמאניו כי בדברות הראשונות לא כתוב וי"ו החיבור בין הדברות, כמו לא תרצח, לא תנאף, ואלל דברות השניות כבר כתוב וי"ו החיבור, כי צעת הלחות הראשונות אשר נעשו כלל ישראל אחד עם הדיבור, וכל דבור